

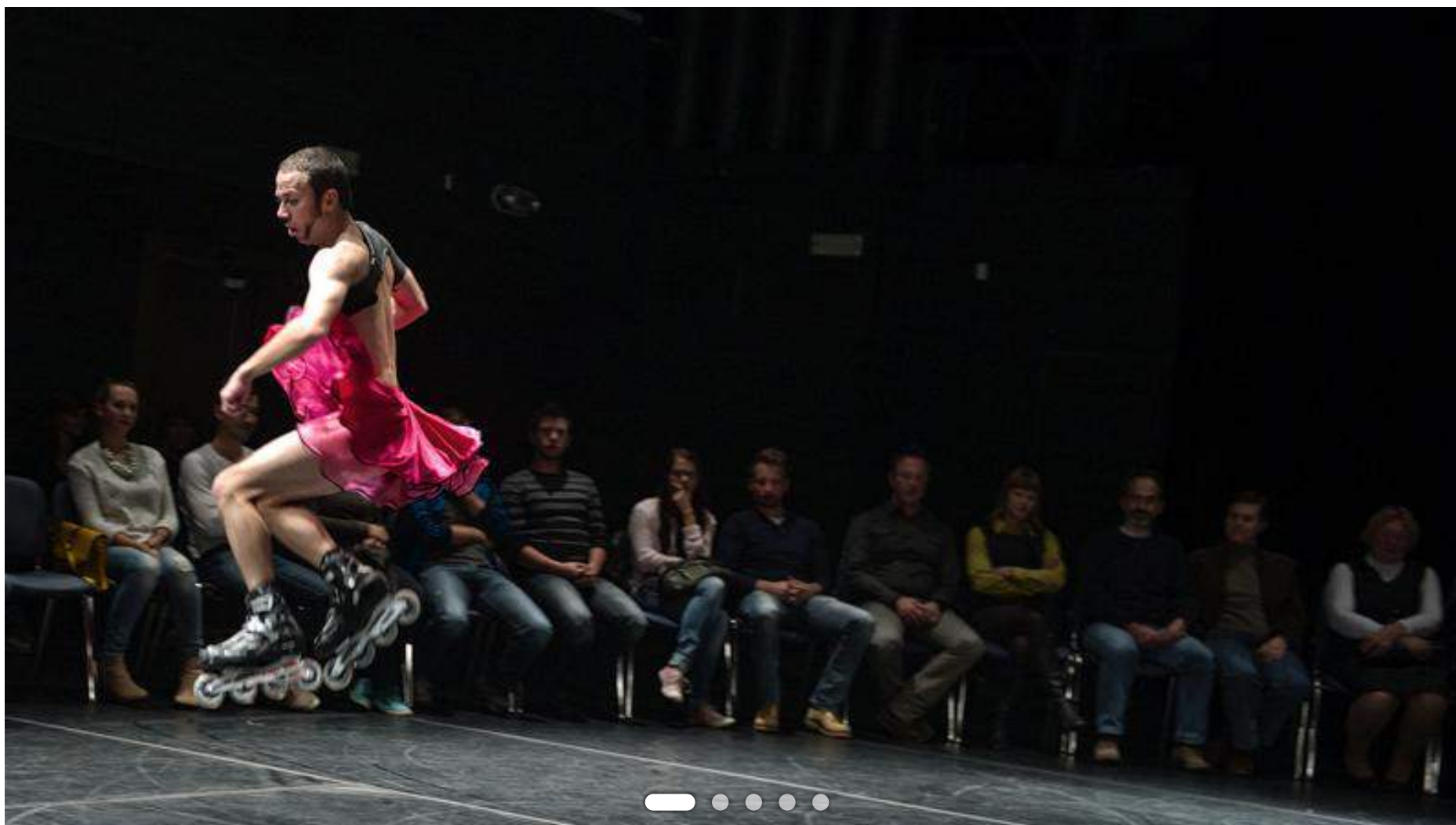
Oder >

V življenju morda z "bremzo", na odru brez nje

Performans Roka Kravanje in Via Negative

1. maj 2014 ob 19.50 • Zadnji poseg: 1. maj 2014 ob 23.07 • Ljubljana - MMC RTV SLO

Nika Arhar

📷 Rok Kravanja rola. Ko je rolal z bremzo, je rolal s "pičkami", ko je bremzo vrgel stran, je rolal s fanti. Bre...

Prvi samostojni performans Roka Kravanje, *Bremza*, je eden redkih domačih uprizoritvenih dogodkov, ki z realnim operira na fizični ravni in gledalca dejansko premakne v čas in prostor skupne igre - realnosti.

Vsebina je izredno preprosta: Rok Kravanja rola. Ko je rolal z bremzo, je rolal s "*pičkami*", ko je bremzo vrgel stran, je rolal s fanti. Na koncu se je podal v življenje. Kot "*pička*" brez bremze. Brez vulgarnega izraza pri tej uprizoritvi ne gre, saj bi izgubili tako pomensko razsežnost izraza kot tisto neposrednost in pogum, ki označujeta Roka Kravanjo na odru.

V svojem prvem samostojnem performansu *Bremza* se Rok Kravanja osredotoči na enostavno in konkretno idejo, s katero pripoveduje povsem jasno, zlahka berljivo zgodbo – zgodbo o rolanju. Ta s popolno predanostjo načrtani ideji, vztrajanjem pri analiziranju njenih potencialov ter performerjevo izjemno prezenco postane v najširšem mogočem smislu metafora življenja, ki jo Kravanja – če si izposodim kar naslovno metaforo – uprizarja brez bremz; neposredno in brezkompromisno.

Če skozi sporočilnost v najširšem okviru tematizira cincanje med zaletom s polno paro ali oklevanjem zaradi kakršnih koli razlogov in ostajanjem na mestu oziroma uporabo bremze, pa to ne velja za njegov suveren spopad z zahtevami, ki se postavljajo predenj kot izvajalca, in z vodenjem zgodbe, nekoliko premočrtno, a z duhovitimi izkoristki vseh njenih zank, ter ves čas v spogledljivo napetem dialogu z občinstvom – brez sprenevedanja, a z ohranjanjem tiste privlačnosti, ki prekoračuje četrto steno. Ta je sicer odstranjena že s postavitvijo, pri kateri gledalci sedijo na odru v krogu, ki tvori poligon za Kravanjeve rolerske eksapade ter hkrati zbližuje vse prisotne v asociativni navezavi na družabno igro ali drugo dejavnost, pri kateri sodelujejo vsi. In tu zares sodelujemo vsi – sodelujemo v realno riskantni igri; nevarnost trka pač ne upošteva gledaliških konvencij. Kravanja da gledalcu to jasno vedeti; veter, ki ga začutiš, ko Kravanja rola mimo tebe, znotraj kroga z veliko hitrostjo, le nekaj centimetrov stran od tvojih nog, je jasna informacija, da si pravzaprav nezaščiten. A enako že predtem, ko pred nami prikazuje lastno učenje rolanja z različnimi načini zaustavljanja (ob ovire, stole poleg tebe, ob ljudi) in padcev (na primer tik pred teboj, pri čemer te z nasmeškom ob zaustavitvi še malce, a neškodljivo oplazi). Jasno je, da je edina zaščita gledalcev performerjeva odgovornost, njegova stoo odstotna koncentracija in natančnost pri izvedbi, pri čemer realnost ves čas vdira v fiktivno situacijo in je tveganje ves čas na preži.

Z njim Kravanja operira premeteno, brez nepričakovanih zasukov, po klasični dramaturški liniji gledalca vodi proti vedno večji napetosti in končni sprostitvi, ki pusti – glede sporočilnosti – grenak ali vsaj ciničen priokus. A predtem je napetost absolutno realna, prav tako kot – vsem očitno – poigravanje z realnostjo in fiktivnostjo, tveganjem in zaščito, rizikom realne fizične akcije in predvsem fiktivno varnostjo fiktivnega uprizoritvenega konteksta, naslovljeno s fizično gnano predrznostjo in (samo)ironično igro performerja, nekakšnega vodje in uravnavalca gledalčevih občutij, ki se spretno postavlja tudi v enakovreden položaj gledalcem. Prav zato mu uspe zgraditi situacijo, ki ni več teatrsko fiktivna, temveč skupnostna in kolektivna, kjer se naše občutje angažira enako kot telo, v spontanem avtomatičnem odzivu enako kot v življenju zunaj gledaliških zidov. Performans postane dogodek, v katerem smo spojeni s trenutnim dogajanjem in okoljem ter se nanj tudi fizično odzivamo.

Ta specifična in posrečena vzpostavitev odnosa med gledalci in izvajalcem, ki njun odnos vzpostavlja zunaj konvencionalno gledališkega ter hkrati brez tistih performativnih trikov, ki gledalca strašijo s svojo interaktivnostjo ali manipulirajo z zavoji gledalčeve percepcije, a ga hkrati ne prebudijo zares v prvinskem telesnem odzivu in ne povežejo v skupnostnem dogodku, je v zadnjem času ena izmed uspešnejših izvedb sodobnih uprizoritvenih praks (tudi Vie Negative), ki se sprašujejo, kako prebuditi in kaj premakniti v gledalcu; s svojo specifično zasnovo pa tudi samosvoja interpretacija, uporaba in transformacija ekscesa – s tem se je Via Negativa v veliko svojih preteklih projektih ukvarjala bolj nasilno, očitno, spektakelsko in v želji po šokantnosti – ki tega locira v nevralgično točko današnje sodobnosti, v tisto, kar ne najdemo več v besedah ali njihovem ozadju in med njimi, temveč v povrhnjici materialnosti, v dejavnosti, v telesu, ki ne zgolj prikazuje svoje navadno skrite kotičke, temveč telesu, kot ga poznamo in vidimo, le da moramo pozornost ponovno obrniti na njegovo inherentno, pogosto že pozabljeno moč, na njegov zagon, njegovo vitalnost z vsemi napakami in šibkostmi vred.